

"Optimist adamam, həmişə şükür eləyirəm. Şükür etmək valideyn, müəllim tərbiyəsidir. Sonra özün valideyn olursan, sənət adamı olursan, bu üzündən də şükür etmək vacib məsələdir". Bu fikirləri APA TV-yə müsahibəsində Xalq artisti, tarzən Ramiz Quliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, musiqini sənət deyib seçənlərə Allah əvəla istedad verilməlidir: "Həm də fəvqəladə sənət istedadı verməlidir. Hansı sahəni götürsəniz, o sahəni sevən də var, sevməyən də. Amma musiqini sevməyən yoxdur, bir canlı yoxdur ki, o musiqini sevməsin. Mən sənəti seçəndə də belə idi. Bu sənəti öyrənmək, nəyəse nail olmaq üçün çox ciddi mərhələlər keçmək lazımdır. Və öyrəndiklərinin hamısını sənətin ustalıqlarına çevrilir. Həm də insan öyrəndikcə ustalaşır, yəni həm də öz sənət sirlərini açan birinə çevrilir. Bu xüsusən də ifaçılar üçün vacibdir. Yaxşı ifaçı olmaq üçün adam ən azı 30 il oxumalıdır. Bunu bacardınsa, sonra hər şey özü sənə tərəf gəlir. Populyarlıq da, sevgi də, qalan bütün şeylər də. Əsas deyilənləri öyrənməkdir".

Ramiz Quliyev populyarlıq anlayışına aydınlıq gətirib: "Populyarlıq çürbəcür olur. Elə olur ki, sənəti tanıyırlar, amma sevmirlər. Elə olur, sənəti tanıyırlar, sonradan tanıyırlar və onda da lətinməq istəmir. Burada şəxsiyyətə bağlılıq var. Hansı yolun yolçusunu, adamlara necə qulluq edərsən, bunun hamısı vacibdir. Böyük musiqiçi olmaq çətinidir. Ola bilər ki, yaxşı tar çalarsan, amma musiqiçisi olmazsan. Ona görə deyirəm ki, xalqın sevib qorunduğu sənətkar, xalqın yaşadığı sənətkar olmaq başqa şeydir. Bax, o sənətkarlar xoşbəxtdir ki, onlar ölümlərindən sonra da yaşayırlar. Onları öldükdən sonra da qoyub getdikləri üzə yaşadı. Bu dünyadakı yaradıcılıq elə o dünya üçündür. Yəni o adam hara gedirsə, harada olursansa, orada qoyub getdiyi yaradıcılıq yaşayır".

Tarzən bildirib ki, sənəti ilə özünü təmin edə biləcək qədər, sənətdən ləzzət ala biləcək qədər qazanc əldə edib: "Mən hara gedirsə gedim, ən təkbəbülül insanlar belə bizi, ifamızı dinləyəndən sonra biz istəyən kimi olurlar. Mən sənətimlə pis adamı yaxşı edə bilərəm. Tənn səsi ilə onu yumşalda bilərəm. Bir dəfə çox çətin bir adamın qəbuluna düşdüm. Kifayət qədər yüksək postda idi. İstanbul adama da əli çatırdı. Əslində kiminsə yanına getməyi xoşlamıram, amma onda məcbur olmuşdum. Xahişimi ona dedim. Soruşdu ki, bu məsələyə görə narahatlaş, dedim bəli. Mənə qayıtdı ki, sən get tənni çal. Gəldim evə, elə bildim mənə yola verir. Mən evə çatanda zəng elədik ki, həmin məsələ yüksək səviyyədə həll olub. Sonra yenə köməkçisinə zəng vurdum, çünki illərlə gözlədiyim iş bir saatın içində düzəlmişdi. İstedim minnətdarlıq eləyim. Zəng vurdum, köməkçisinə dedim ki, istəyirəm təcili olaraq onunla görüşüm, bir vacib məsələni yaddan çıxarmışam. Əslində minnətdarlıq etmək istəyirəm desəydim, yaqın ki, icazə verməzdi danışım. 10 dəqiqədən sonra zəng gəldi, dedi sizi gözləyir, gəl. O adamın üzünə baxanda

qəddar, azalız olduğunu bir də gördüm. Dedim, hörmətli filankas, sizə minnətdaram. Mən təəccüb elədim ki, bu qəddar qalız məsələ bir saatın içində düzəldi. Mənə qayıtdı ki, bura bax, sən elə bilmiş ki, mən o işi sənə görə etmişəm. Mən o işi sənətin "Segah"ına görə etmişəm. Kəfin pis olsa, "Segah"ı pis ifa edərsən. Pis "Segah" da mənim nəyimə lazımdı ki... Yəni "Segah" belə işlər görür, insanları yumşalda bilir".

Xalq artisti valideynləri barədə də danışdı: "Valideynlərim sadə, zəhmətkeş insanlar idi. Atam mühasib olub, anam evdar qadın idi. Mühəribədən gəlmişdi atam, əlilliyi vardı. Biz 8 uşaq olmuşuq, biri heç yadıma gəlmir. Mühəribə vaxtı ölmüşdü. Atam 41 manat məaş alırdı. Sonra bir az artdı, 63 rubl oldu. O pulu elə xərcləməli idik ki, bayramlarımızda da xərçiliyimiz olsun. Atam hərəməz 10 qəpik verərdi. Bunu bəzən bölüşürdük

də bəzən nişə verirdi. Bazarda qaymaq, tandır çörəyi olurdu, amma həmişə tapılmazdı, hərdən olardı. Elə sadələdikim yeməklər də həmişə olmazdı. Hər şey maaşa bağlı idi. Məhələmizdə qəşəng əncirimiz vardı. Nə ağı idi, nə qara. Qəşəng mürəbbəsi olurdu. Anam bişirirdi. Səhər yeməyində yeyirdik. Şorun da bol vaxtı idi. O da səhər yeməyimizin bir hissəsi olurdu. Sağlam idik, sağlam qidalanırdıq.

Geyim məsələsi ağır məsələ idi. Məsələn əmələrimin, atamın müharibədən gətirdiyi şinelleri geyindirirdik. Adamı dalasa da, isti olurdu. Yaxşı çəkmələr olurdu, içi isti, su keçirmirdi, isti olurdu. Hər dənd isladib odun sobamızın qırağında qururdurduq. O zaman məsələ, 36 ölümlü ayaqqabı kiçilib 32 ölçü olurdu, dabanımı kəsib geyindirirdik. Biz dahi deyilik, amma dahilərin hamısı çətinliklərdən keçirdi". Ramiz Quliyev toy xatirələrini

"Tənn səsi ilə qəddar məmurunu yola gətirmişəm"

Ramiz Quliyev: "O dünyada məndən bir ifa istəsələr, "Ana Segah" çalardım"

xərcləmək çox çətin olurdu. Məsələn, qaynadılmış qarğıdalını çox sevirdim, tumu da. Amma ikincini almağa evdə icazə verilmirdi. Həm də kincoya getmək istəyirdim. Yəni fikirləşirdim ki, o pulu bunların hamısına necə çatdırım. Amma sonunda o 10 qəpiklə seçim edib filmə baxmağa gəldim. Film nümayişindən əvvəl maraqlı jurnal verirdirdi. O jurnalda Xan Şuşinski, Rəşid Behbudov oxuyurdum. Maraqlı idi ki, filmə iki dəfə aldanmışam. İki, üç il dalbadal gətdim "Çapayev" filminə. Həmişə mənə elə gəlirdi ki, "Çapayev" o dağı qalxacaq. Amma həmişə də qalxa bilmirdi. Bir də orta məktəbdə oxuyurdum. Üç aydan bir bayram olurdu. Mən də yaxşı oxuyanlar sırasında idim, müəllim sinif nümayəndəsinə dedi ki, bax gör hansı film var? Uşaq qayıdıb gəldi ki, müəllim filmin adı "Skoro". Hazirlaşmış gəlmək sən demə "Skoro" yaxın zamanlarda nə isə olacağına görə yazılmış. Əslində heç nə yox imiş. Həmin gün kinomuz evdə oldu. Radiomuzda qulaq asdıq.

O radioda Bülbülü, Xanı, Sara xanımı, Şövkət xanımı dinləyirdik. Atam zəhmli adam idi, amma pisliyi bacarmazdı. Qaraqabaq olmasının səbəbi də itkilərin, əziyyətlərin çox olması idi. Ağır illər idi, həm də dörd-sə o qəddər idi ki, adamın bəni açılmırdı. Seyid nəslindən idi deyə Seyid Əyyub ağa deyərildilər ona. Amma hərdən mahni oxuyurdu. "Atadan, anadan yar şirin olar" deyə bir mahni vardı, onu oxuyardı. Bir dəfə də bacım mənasını başa düşmədən oxudu. Atam onu danladı ki, mahni tap oxumağa. Bacım anama dedi nə var ki burada? Anam dedi, çox şey var, bala. Ata-ana hər şeydən şirindir.

O illərin, Qarabağın dadlı yeməklərini indi heç nə əvəz eləmir. Ağdamın mal-heyvasının, atının tamı başqa olur. Oranın qovurması, şüyüdü plovu, toyuqlu çığırtması başqa olur. Qarabağlıların plovu başqa olur. O vaxtın bir üstünlüyü o idi ki, adamlar bir-birlərini tanıyırdı. Qəssablar əti, çörəkçi çörəyi

dən də danışdı: "Uşaq idim, toyları necə keçirdikləri yadımdadır. Toy çadırlarını kəsib balaca deşiklərdən oynayıb, oxuyanlara baxırdıq. Bizə maraqlı idi. Amma bizi onda qoymurdular. Toy fərraşının, adamların maraqlı oyunlarını görürdük. Bir dəfə məktəb direktorumuz danladılar, mənə qaribə gəlmişdi, biz o müəllimədən çox qorxurduduk, amma fərraş onu cəzalandırırdı.

Bir gün evə gələndə gördüm ki, o toydakı alətlərdən biri bizdədir. Amma adını bilmirdim. Dedim, ata o nədir. Dedi, əminin təndir. Əmin də mühəribədə sona qədər döyüşmüş, sonra mayor rütbəsinə də qayıdıb, bir neçə rayonda hərbi komissar işləmişdi. Həmin tarix o özü ilə mühəribəyə aparıb gətirmişdi, bu mənə möcüzə kimi gəlirdi. O tara heç nə olmamışdı. Atam ona baxdı, gözü yaşardı. Heç nə soruşmadıq, utanıq. Anama dedik, ne olub? Dedi, Həbib əmin qolundan yaralanandan sonra tarı çala bilirdi, atan ona görə kövrəldi. Mən gəlib-qəlib baxırdım. Qorxumdan əl vura bilməzdim. Bir gün əmin gəldi. Qaçdım qabağına. Qucaqladı məni, qucağına aldı. Dedim, sənə bir şey göstərəcəyəm. Dedi ki, göstər. Divardakı tarı göstərdim, dedim o kimindir? Qayıtdı ki, sənətin. Dedim, bəs niyə oradan asılıb, dedi ki düşürəcəyəm. Düşürüb gətirdi, qoydu stolun üstünə. Diqqətlə baxdım. Alət xoşuma gəldi. Amma simləri paslanmışdı, səsi kökdən düşmüşdü. Əminlə bir yerdə köklədik. İndi o tar mənə durrur. Onu da çalırım. Yəni, mən tar tapmamışam. Tar gəldi məni tapdı".

Xalq artisti Konservatoriyaya necə qəbul olmasından danışdı: "O vaxt Konservatoriyaya qəbul çətin məsələ idi. 9 imtahan verməli idin. İmtahani da Cəvdət Hacıyev götürürdü. Qəddar idi. Hacıyev indi də danışanda deyirlər ki, onun rektorluq dövrü qızıl dövr idi. Atam məni Bakıya göndərəndə birçün onu demişdik ki, konservatoriyanı tapmaq üçün heykəli tapmaq lazımdır.

Üzeyir bəyin heykəlini. Bakıda avtobusdan düşdüm. Trolleybusa miqəb gətdim. Konservatoriyaya çatdım. Atam mənə 211 dənə "üçlük" vermişdi. Ən çox pulumun bitməsindən qorxurdum. Dedim, heykəlin yanında düşəcəyəm, sürücü dedi ki, çatanda deyərəm. Cabbarın heykəlinin yanında düşürdü məni. Elə orada yaxınlıqda paraşki satırdılar. Birini aldım, ev uşağı idim, xoşuma gəlmişdi. Su da aldım, içib yenə də ünvanı axtardım. Dedim Üzeyir bəyin heykəli lazımdır. Bir kişi mənə dedi ki, bala o kişi ayaq üstə durmayıb ha, oturub. Yolu göstərdi, gəlib tapdım. Dayanıb abidəyə heylki baxdım, sonra içəri girdim. Heç kim yox idi. Ağdamda sənədlərimi gec verildir deyə qəbul gətirdim, cəmi iki günüm çalmışdı. Qalxdım yuxarı, qarşıma uzun saçı bir kişi çıxdı. Məni çağırırdı. Dedi niyə gəlmişəm, dedim qəbul sənəd verməyis. Qayıtdı ki, sənədləri burada qəbul etmirlər, səni kim buraxıb içəri. Üz istəyib dedim ki, heç kim yox idi. Sonra mənə suallar verdi. Çaykovski kimdir? Dedim, dahi rus bəstəkandır.

Sonra baxdı, bir də sual verdi: Qlazunov kimdir? Dedim, rus bəstəkandır. Hansı əsərlərini bilirsən? Mən yaxşı hazırlanmışdım, amma əzbərləməmişdim. İki dəfə Qlazunov, Qlazunov deyəndə dedi ki, get, hazırlaş. Sonradan bildim ki, Cəvdət Hacıyevdir, rektor. Mən part oludum, aşağı düşdüm. "Beşmərtəbə"də, Mirzəəğa Əliyev, 150 ünvanında kirayəyə qalardım. O söhbət orada yaşayan zərğərlərə, bərbərlərə düşmüşdü. Onlar tənn səsinə xoşlayırdılar, deyəsən, ifam onların üreyinə yatmışdı. Dediilər, niyə dilxorsan, dedim ki, bəs buna görə. Rektor sal verdi, Çaykovski ilə bağlı suala cavab verdim, Qlazunovla suala suala işə yox. Orada bir bakılı balası vardı, dedi, ə, Qlazunov kimdir sənətin xətrinə deyib? Dedim, yox, o kişi çoxdan ölüb. Bax belə hadisələr olub".

Sözünü yekunlaşdıran Ramiz Quliyev "o dünyada sızden bir ifa istəsələr, hansı mahniyi ifa edərdiniz?" sualına "O dünyada məndən bir ifa istəsələr, mən "Ana Segah" çalardım. Hansı ki, orada həm "Segah" var, həm də "Ana" mahniyi var".